

Zitting 1979–1980

15 047 (R 1099)

Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van bepalingen betreffende de wetgevende macht en de algemene maatregelen van bestuur, alsmede tot opnemng van bepalingen betreffende andere voorschriften

Nr. 11

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 14 mei 1980

Ter afronding van de schriftelijke voorbereiding van de openbare behandeling van dit wetsontwerp willen wij gaarne ingaan op de vragen en opmerkingen in het eindverslag, afkomstig van de fracties van het C.D.A. en D'66.

De opzet van het hoofdstuk «Wetgeving en bestuur»

De leden behorende tot de fractie van het C.D.A. herinnerden aan onze toezegging de Kamer een overzicht te zenden van de voorgestelde of in eerste lezing door één of beide Kamers aanvaarde artikelen voor de herziene Grondwet. Zij zullen dat inmiddels – als kamerstuk 13 871, nr. 8 – hebben ontvangen.

Met betrekking tot de niet-limitatieve opsomming van de onderwerpen in de paragraaf «overige bepalingen» stelden deze leden voor alle duidelijkheid, dat de Grondwet in hun optiek een «open» Grondwet is met betrekking tot dit voorstel. Wij zien hierin een bevestiging van de overeenstemming die tussen de hier aan het woord zijnde leden en ons op dit punt bestaat. Van het oordeel van de Regering over de parlementaire inbreng vóór de formele totstandkoming of vóór de inwerkingtreding van a.m.v.b.'s namen de genoemde leden in kritische zin kennis. Zij achtten dit oordeel toch wel beperkt en causuïstisch: immers of wel de wetgever moet nadrukkelijk de mogelijkheid bieden, of wel de bedoelde mogelijkheid is een bijkomstig gevolg van een voorgeschreven voor-publicatie met een ander doel. Wij wijzen erop, dat wij in het hier aan de orde zijnde onderdeel van de memorie van antwoord slechts hebben willen betogen, dat – anders dan in het voorlopig verslag door de leden van de V.V.D.-fractie was opgemerkt – a.m.v.b.'s niet altijd slechts na hun formele totstandkoming voor parlementaire controle vatbaar zijn. Inderdaad is het aantal gevallen waarin het parlement de mogelijkheid heeft zich over een concept-a.m.v.b. uit te spreken – hetzij doordat een wettelijke regeling uitdrukkelijk daarop gericht is, hetzij als bijkomend gevolg van een regeling die primair beoogt inspraak van betrokkenen mogelijk te maken – tamelijk beperkt. Niettemin kan steeds bij de totstandkoming van een wet die voorziet in delegatie van geval tot geval door de wetgever worden gezien of behoefte bestaat aan een constructie die een parlementaire inbreng vóór de totstandkoming of de inwerkingtreding van een a.m.v.b. mogelijk maakt. Meer in algemene zin zal aan dit onderwerp aandacht kunnen worden besteed in het vervolg op de studie van de gespreksgroep-Polak.

Daarvoor worden hieronder, waar het gaat over de notaproblematiek, nadere mededelingen gedaan. Voor het in de Grondwet opnemen van een algemeen voorschrift op dit punt zien wij geen noodzaak. De voorgestelde grondwetsbepalingen laten de ontwikkeling op dit punt geheel open. In dit verband wijzen wij ook op de opmerkingen die wij in de memorie van antwoord (blz. 9–11) over een stelsel van vereenvoudigde wetgeving hebben gemaakt. Hieronder zal daarop nog nader worden ingegaan.

De leden van de fractie van D'66 benadrukten nog eens dat een aparte paragraaf «bestuur» de mogelijkheid geeft regelen ter bestrijding van ongewenste bureaucratie een plaats te geven. Departementale herindeling moge, aldus deze leden, binnen het nieuwe grondwettelijke kader mogelijk zijn, aanvullende maatregelen zouden weleens een aanknopingspunt nodig kunnen hebben in zo'n paragraaf.

Zoals de hier aan het woord zijnde leden reeds veronderstellen, konden wij hun opmerkingen over wat wel genoemd wordt «de vierde macht» niet goed doorzien. Hun nadere opmerkingen hebben daarin geen verandering gebracht. Met name is ons niet duidelijk wat de leden van de fractie van D'66 op het oog hebben wanneer zij spreken over (aanvullende) regelen ter bestrijding van ongewenste bureaucratie. Overigens wijzen wij erop dat een aparte paragraaf «bestuur» niet noodzakelijk is om in het hoofdstuk «Wetgeving en bestuur» bepalingen op te kunnen nemen zoals die inzake de ombudsman en inzake de openbaarheid van bestuur, welke beide ook in verband kunnen worden gebracht met het streven ongewenste bureaucratie tegen te gaan. Wij verwijzen daarvoor naar de wetsontwerpen 16 057 en 14 348. De departementale herindeling is een zaak die veeleer verband houdt met de aangelegenheden die in het voorgestelde hoofdstuk «Regering», paragraaf «Koning en ministers», aan de orde komen. Het komt ons voor dat hierop nader ingegaan zou kunnen worden bij de behandeling van wetsontwerp 16 035.

De termen «Koning» en «regering»

Wij hebben er wel begrip voor, als de leden behorende tot de fractie van het C.D.A., omdat zij nog niet tot een eindoordeel over de termen «Koning» en «regering» hebben kunnen komen, de samenhang van deze begrippen in een uitvoerige gedachtenwisseling met de Regering willen bespreken. Anders dan deze leden menen wij evenwel, dat de behandeling van het onderhavige wetsontwerp, en niet die van de wetsontwerpen 16 034 en 16 035, daarvoor de beste gelegenheid biedt. Deze problematiek is bij dit wetsontwerp uitdrukkelijk aan de orde en de schriftelijke gedachtenwisseling erover is reeds uitvoerig geweest. Bij de openbare behandeling kan deze gedachtenwisseling worden voortgezet.

De hier aan het woord zijnde leden vroegen zich af, of de Grondwet geëindigd is met begrippen die in hun omschrijving de resultaten van een compromis zijn, zeker als het gaat om begrippen die de hoeksteen vormen van het parlementaire constitutionele stelsel. Mag dan wel gezegd worden dat de voorgestelde terminologie beter aansluit bij de staatkundige werkelijkheid en een belangrijke verbetering is vergeleken bij de huidige, zo vroegen deze leden.

Wij beantwoorden deze vraag bevestigend. Een verbetering wordt in de eerste plaats bereikt door de invoering van de term «Koninklijk besluit», waar dat aansluit bij de werkelijkheid van het staatsbestuur. Dat dit het geval is in bepalingen waarin sprake is van benoemen of beslissen, behoeft geen nader betoog.

In de tweede plaats is van belang, dat het gebruik van het woord «kroon» is vermeden. Deze term wordt in de literatuur veelal in een andere betekenis gebruikt dan die welke hij in de huidige Grondwet heeft. In de derde plaats is een belangrijke verbetering, dat aan het in de staatkundige werkelijkheid gegroeide begrip «regering» in de herziene Grondwet – met vooropstelling

van de eenheid van Koning en ministers – een prominente plaats is toegekend. Ook overigens is voorzien in het in ruimere mate in de Grondwet gebruiken van dit in het heersende spraakgebruik ingeburgerde begrip. Alleen bij de bepalingen inzake de wetgeving is sprake van een compromis, namelijk daar waar de staatscommissie een onderscheid heeft gemaakt tussen enerzijds bepalingen in algemene zin, die de aanwijzing van de bevoegde organen betreffen, en anderzijds bepalingen inzake het verrichten van bepaalde handelingen, met name de inleidende handeling van het indienen van een voorstel en de afsluitende handeling van de bekrachtiging. Wij zien de oplossing die de staatscommissie voor de bepalingen inzake de wetgeving aan de hand heeft gedaan als een redelijk compromis. In tal van staatkundige zaken, zeker bij de herziening van de Grondwet, waarvoor in tweede termijn een tweederde meerderheid vereist is, kan men nu eenmaal niet altijd buiten een compromis. Voor ons heeft daarbij het feit, dat het onderhavige compromis uiteindelijk de steun van op één na alle leden van de staatscommissie heeft verworven, zwaar gewogen.

De tot de fractie van het C.D.A. behorende leden hadden voorts grote bedenkingen tegen de terminologie «door of vanwege de Koning». Zij meenden voorshands, dat deze omschrijving eerder vragen oproep dan het aanvankelijk voorgestelde «vanwege». Weliswaar, aldus deze leden, stelt de memorie van antwoord dat in de herziene Grondwet de indiening bij Koninklijke Boodschap voorop staat, anderzijds constateert de memorie van antwoord dat indiening vanwege de Koning thans «reeds» wordt gebruikt bij de aanbidding van wetsontwerpen inzake de rijksbegroting. Wij erkennen dat het aanvankelijk voorgestelde «vanwege» de (pluriforme) werkelijkheid reeds dekte. Evenzeer kan echter aan de constatering van de Raad van State, dat de omschrijving «door of vanwege» méér in overeenstemming met de werkelijkheid is, de juistheid niet worden ontzegd. Daardoor wordt immers daadwerkelijk tot uitdrukking gebracht, dat er in onze staatkundige praktijk twee mogelijkheden zijn, waarop een wetsontwerp bij de Staten-Generaal kan worden ingediend. Daarvan is de eerstgenoemde de meest gebruikelijke en wordt de tweede alleen gevolgd bij wetsontwerpen inzake de rijksbegroting.

De procedure van wetgeving

De leden van de fractie van D'66 vroegen zich af, of hun indruk juist is dat de Regering wel de opportuniteit van een procedure van vereenvoudigde wetgeving in twijfel trekt, maar dat zodanige procedure bij ons niet op principiële bezwaren stuit. Wij merken hierover het volgende op. Voor zoveel door het in de Grondwet opnemen van een nieuwe figuur van een vereenvoudigde procedure van wetgeving de mogelijkheid zou ontstaan van een toepassing ervan ook op terreinen waarop zij niet strikt noodzakelijk is, hebben onze bezwaren wel degelijk een principiële aspect. Zoals wij reeds op blz. 7 van de memorie van toelichting opmerkten, zou dit bezwaar pas vervallen indien in de Grondwet nauwkeurig en in abstracto aangegeven kon worden in welke gevallen van de vereenvoudigde procedure gebruik kan worden gemaakt. Dat achten wij moeilijk te verwezenlijken. Overigens is het inderdaad een vraag van opportuniteit, of ter zake regels in de Grondwet opgenomen dienen te worden. Wij beantwoorden die vraag ontkennend. Daarbij is van belang dat de door ons voorgestelde grondwetsbepalingen noch aan een vereenvoudiging van de procedure van wetgeving in de sfeer van de reglementen van orde van de kamers, noch aan het voorbehouden van een mogelijkheid voor parlementaire inbreng bij delegatie van wetgeving in de weg staan.

Naar aanleiding van het desbetreffende verzoek van de vorengenoemde leden zijn in een bijlage bij deze nota bepalingen opgenomen uit de grondwetten van een aantal landen van de Europese Gemeenschap. Er zij overigens op gewezen dat het regelingen betreft van zeer uiteenlopende aard,

variërend van voorzieningen voor noodsituaties tot bepalingen inzake delegatie van wetgeving. Een procedure van vereenvoudigde wetgeving als door de leden van de fractie van D'66 bedoeld, lijkt alleen te bestaan in Italië.

Nota's

De leden, behorende tot de fracties van het C.D.A. en van D'66 brachten ter sprake de aangelegenheden waarmee de gespreksgroep-Polak zich bezig gehouden heeft. Daarbij herinnerden de leden van de fractie van het C.D.A. eraan, dat reeds eerder door hun betoogd was dat nota's dienen te worden gevolgd door wetgeving. De leden van de fractie van D'66 kwam het merkwaardig voor, dat een discussie die in de literatuur al jaren zoveel aandacht krijgt, zo gemakkelijk terzijde gelaten wordt, hoe men ook moge denken over de beperkingen die er zijn bij de schriftelijke voorbereiding van de parlementaire behandeling van een wetsontwerp. Zij vroegen of de indruk juist is, dat de Regering het notabeleid niet als een probleem ziet dat de verhouding parlement-Regering in haar wezen raakt.

Wij beantwoorden deze laatste vraag beslist ontkennend. De ontwikkeling op het gebied van het verschijnsel nota is voor de Regering uitdrukkelijk één van de aanleidingen geweest tot haar opdracht aan de gespreksgroep-Polak. Uit hetgeen daaromtrent van de zijde van de Regering naar voren is gebracht, zowel bij de behandeling van hoofdstuk III (Algemene Zaken), als van hoofdstuk VII (Binnenlandse Zaken) van de rijksbegroting voor 1980, blijkt duidelijk dat de Regering op dit gebied wezenlijke problemen ziet.¹

Wat betreft de Nota inzake het grondwetsherzieningsbeleid merken wij in antwoord op de desbetreffende vraag van de leden van de fractie van D'66 nog op, dat deze nota inderdaad geen representatief voorbeeld is, indien de hier aan het woord zijnde leden doelen op de kwestie van het al dan niet in de Eerste Kamer behandeld worden van nota's. Dat hebben wij met het vermelden van deze nota ook niet beoogd. Deze nota werd slechts genoemd als een voorbeeld, waaruit kan blijken dat het – ook al worden de meeste nota's alleen in de Tweede Kamer behandeld – niet wenselijk is een eventuele behandeling van een nota door de Eerste Kamer uit te sluiten.

Zowel de laatstgenoemde leden als de leden van de fractie van het C.D.A. informeerden naar de stand van zaken respectievelijk het tijdsbestek, benodigd voor de nadere studie van de hier aan de orde zijnde problematiek. Wij merken hierover het volgende op.

Op 11 april jl. heeft de ministerraad besloten tot instelling van een commissie, bestaande uit externe deskundigen en ambtelijke adviseurs, die als vervolg op de studie van de gespreksgroep-Polak tot taak zal krijgen advies uit te brengen over mogelijke verbeteringen in het gebruik van onderscheiden vormen van regelgeving bij de centrale overheid. Daarbij gaat het onder meer om de verhouding tussen wet, algemene maatregel van bestuur en ministeriële regeling, het verschijnsel pseudo-wetgeving en de figuur van de beleidsnota. Wij verwachten dat deze commissie binnenkort formeel kan worden ingesteld. Omtrent het tijdsbestek dat de commissie voor het voltooien van haar opdracht nodig zal hebben, alsmede over de vraag of de commissie zich zal bedienen van een tussenrapportage – waaromtrent de leden van de fractie van D'66 een vraag stelden – valt thans nog niets definitiefs te zeggen. Wij verwachten niet dat de commissie nog in de lopende parlementaire zittingsperiode zal rapporteren.

Hiernaast ligt het in onze bedoeling te bezien in hoeverre op korte termijn praktische afspraken kunnen worden gemaakt tussen Staten-Generaal en Regering omtrent punten betreffende de behandeling van wetsontwerpen, in het bijzonder ook initiatiefvoorstellen, en nota's. Wij zijn voornemens binnenkort in overleg te treden met de beide Kamers over een procedurevoorstel hieromtrent.

¹ Kamerstukken II, 1979–1980 – 15 800 III, nr. 2, blz. 2 en nr. 8, blz. 12; Kamerstukken II, 1979–1980 – 15 800 VII, nr. 2, blz. 2 e.v.; Hand. II, 1979–1980, blz. 323, 367–370 en 384–385.

Initiatief-ontwerpen

De leden van de fractie van het C.D.A. stonden voorshands wat huiverig tegenover de gedachte van de verplichte adviesaanvraag door de indiener van een initiatief-wetsvoorstel. Maar, zo vroegen deze leden zich anderzijds af, waarom zou een dergelijke mogelijkheid niet toekomen aan de initiatiefnemers?

Wij merken hierover op, dat onze voorstellen, daaronder mede begrepen het door de hier aan het woord zijne leden reeds genoemde artikel 4.1, ten aanzien van initiatief-wetsvoorstellen slechts verplichten tot het horen van de Raad van State of een afdeling van de Raad op enig tijdstip, voorafgaand aan het moment waarop het voorstel wet wordt. Aan wie de bevoegdheid daartoe moet toekomen – de Regering, de indiener (Tweede Kamer) en/of de initiatiefnemer(s) – alsmede het tijdstip waarop daarvan gebruik kan worden gemaakt, behoeft ons inziens niet in de Grondwet te worden bepaald. Zulks kan worden overgelaten aan de wetgever. Bij de behandeling van het wetsontwerp inzake de Raad van State, de Algemene Rekenkamer en vaste colleges van advies en bijstand (16 040) kan hierop nader worden ingegaan.

Bekrachtiging

De leden, behorende tot de fractie van het C.D.A., meenden dat een evenwichtige benadering van de relatie tussen de Tweede Kamer en de Regering, zoals door hen bepleit, met zich brengt dat ten principale het recht van niet-bekrachten wordt gehandhaafd, als tegenhanger immers van het recht van verwerpen van een wetsvoorstel door de Tweede Kamer. De toelichting in de memorie van antwoord bracht hen tot de conclusie, dat een redelijke termijn dient te worden aangehouden voor het geven van een motivering waarom al dan niet tot bekrachtiging wordt overgegaan. Overigens wachten zij ook met belangstelling de verdere studie hieromtrent af.

Over deze aangelegenheid hebben wij hierboven, aan het slot van de paragraaf «Nota's», reeds mededelingen gedaan. Daarnaast willen wij hier verwijzen. Overigens stemmen wij in met de conclusie van de hier aan het woord zijnde leden dat een redelijke termijn moet worden aangehouden voor het geven van een motivering waarom al dan niet tot bekrachtiging wordt overgegaan. Wij herhalen evenwel, dat het ons bezwaarlijk voorkomt hiervoor in de Grondwet een regeling te treffen. Het lijkt ons niet goed mogelijk een algemene regeling in de Grondwet neer te leggen, die ruimte laat voor een bevredigende gedragslijn in de vele bijzondere situaties, zowel van praktische als van politieke aard, die denkbaar zijn.

Referendum

De leden van de fractie van D'66 herinnerden aan onze opmerking, dat de Grondwet zich niet tegen een consultatief referendum verzet, maar dat voor een consultatief referendum op landelijk niveau wel wettelijke maatregelen nodig zouden zijn. Zij vroegen of de Regering bereid is deze wettelijke maatregelen in overweging te nemen.

Wij beantwoorden deze vraag ontkennend. De figuur van het consultatief referendum achten wij in de praktijk niet zozeer verschillend van die van het bindend referendum – waarvan de bezwaren uitvoerig aan de orde zijn geweest bij de behandeling van de Nota inzake het grondwetsherzieningsbeleid – dat wij thans over de bezwaren daarvan zouden kunnen heen stappen, ten einde een algemene wettelijke regeling inzake consultatieve referenda te bevorderen. Dat sluit overigens niet uit dat voor een bepaald geval bij wet in een consultatief referendum kan worden voorzien. Vooralsnog zien wij echter niet in welke gevallen aan het houden van een consultatief referendum zodanige voordelen verbonden zouden zijn, dat de nadelen erdoor zouden worden overtroffen.²

² Zie bij voorbeeld het standpunt van de Regering inzake de maatschappelijke discussie over de toepassing van kernenergie voor elektriciteitsopwekking, kamerstukken 1979–80, 15 100, nr. 20, blz. 15-16 en 23.

Andere algemeen verbindende voorschriften

De leden van de fractie van het C.D.A. bleef de vraag bezig houden wat nu eigenlijk een a.m.v.b. is. Waarom is dit – zoals gesteld in de memorie van antwoord – de belangrijkste regeling ná de wet? Wanneer moet naar het oordeel van de Regering iets bij a.m.v.b. geregeld worden? Moet alleen de vorm van de a.m.v.b. gebruikt worden als een regeling externe werking heeft (naar de burgers), of ook als het gaat om een regeling van eminent belang die echter slechts intern (binnen het bestuur) werkt, zo vroegen deze leden.

Ter beantwoording van deze vragen wijzen wij er allereerst op, dat wij, waar wij in de memorie van antwoord opmerkten dat de a.m.v.b. na de wet de belangrijkste regeling is, primair een weergave van de staatkundige werkelijkheid in materieel opzicht op het oog hadden. Niet te ontkennen valt immers, dat in onze wetgeving de hoofdzaken een plaats plegen te krijgen in een wet in formele zin, en dat meer gedetailleerde regelingen gevonden kunnen worden in gedelegeerde wetgeving. Waar gedelegeerde wetgeving zowel in de vorm van een a.m.v.b. als van andere algemeen verbindende voorschriften voorkomt, plegen de belangrijkste bepalingen in de a.m.v.b. en de meer gedetailleerde in die andere voorschriften opgenomen te worden. Wij beseffen dat daarmee de vraag, wat nu eigenlijk materieel een a.m.v.b. is, nog niet is beantwoord. Die vraag wordt in ons grondwettelijk stelsel ook niet beantwoord, evenmin als de analoge vraag met betrekking tot het begrip «wet». Tenzij Grondwet of wet een a.m.v.b. voorschrijven, valt in het algemeen niet te zeggen wanneer iets bij a.m.v.b. geregeld moet worden. Zowel intern als extern werkende regelingen kunnen bij a.m.v.b. worden vastgesteld. Zodanige regelingen kunnen echter, formeel bezien, ook bij de wet of – in het algemeen krachtens de wet – bij een ander algemeen verbindend voorschrift worden vastgesteld. Met name voor extern werkende regelingen is echter wel van belang, dat door straffen te handhaven bepalingen niet in een a.m.v.b. – en ingevolge het herzieningsvoorstel ook niet in een ander algemeen verbindend voorschrift – mogen worden opgenomen dan krachtens de wet.

Naar aanleiding van het verzoek van de leden van de C.D.A.-fractie wat meer in het bijzonder in te gaan op de consequenties van het gewijzigde artikel 5.1.9, merken wij het volgende op.

In het oorspronkelijke ontwerp was in het tweede lid van artikel 5.1.9 opgenomen de volzin: De wet regelt de op te leggen straffen. In de memorie van toelichting werd hieromtrent opgemerkt dat de strafbepaling in de praktijk doorgaans geheel wordt neergelegd in de delegerende wet en dat wij daarin geen verandering zouden willen brengen. In het voorlopig verslag werd de vraag gesteld of het – gelet op het gestelde in de memorie van toelichting – niet de voorkeur zou verdienen om in plaats van «regelt» te lezen: bepaalt. Wij hebben deze suggestie overwogen en zijn tot de slotsom gekomen dat het – gezien de huidige wetgevingspraktijk – inderdaad de voorkeur verdient in de Grondwet vast te leggen dat in voorkomende gevallen de delegerende wet de maximaal door de rechter op te leggen straffen dient vast te stellen. Op deze wijze wordt de primaire rol van de wetgever ten aanzien van door strafbedreiging te handhaven algemeen verbindende voorschriften sterker benadrukt dan in het oorspronkelijke ontwerp het geval was. De consequentie van deze wijziging is dat de thans nog in een enkele wet voorkomende constructie volgens welke de wet het aan de a.m.v.b. overlaat om, binnen de bij de wet gestelde grenzen, de maximaal op te leggen straffen te bepalen, onder de nieuwe Grondwet niet meer mogelijk zal zijn. Als voorbeeld wijzen wij op artikel 34 van de Wegenverkeerswet, dat nader uitgewerkt wordt in artikel 124 van het Wegenverkeersreglement.³

³ Deze bepalingen luiden als volgt.

Artikel 34 Wegenverkeerswet:

Onverminderd artikel 39, derde en vijfde lid, wordt op overtreding van het bepaalde bij of krachtens de in artikel 2 bedoelde algemene maatregel van bestuur en van de in de artikelen 5 en 6 bedoelde verordeningen daarbij geen andere of hogere straf gesteld, dan hetzij van hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, hetzij van geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Artikel 124 Wegenverkeersreglement:

Overtreding van artikel 13, 14, 15 eerste, tweede en vierde lid, 15a, eerste lid, 16, eerste lid, 17, 18 tweede lid, 19, 101, tweede en derde lid, en 123, vierde en zesde lid, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Terugzendingsrecht

De leden van de C.D.A.-fractie herinnerden ten slotte aan de toegezegde notitie over het terugzendingsrecht. Zij zullen die inmiddels, gedrukt onder nummer 16 131, in hun bezit hebben.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,

A. A. M. van Agt

De Minister van Binnenlandse Zaken,
H. Wiegel

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

In deze bijlage zijn opgenomen vertalingen van teksten van artikelen op het gebied van de wetgeving uit grondwetten van lid-staten van de Europese Gemeenschap, welke bepalingen bevatten die geacht kunnen worden naast de in die grondwetten opgenomen bepalingen inzake de standaard-procedure van wetgeving in enig opzicht een vereenvoudiging te behelzen. Dergelijke bepalingen komen niet voor in de grondwetten van België en Luxemburg.

De teksten uit de grondwetten van de Duitse Bondsrepubliek en Frankrijk zijn daarnaast weergegeven in de oorspronkelijke taal; de overige – uit de grondwetten van Denemarken, Ierland en Italië – in de Engelse vertaling zoals opgenomen in «Constitutions of the countries of the world» van Blaustein en Flanz.

DENEMARKEN

Artikel 23

(Nederlandse vertaling:)

In een noodsituatie kan de Koning, wanneer het Folketing niet bijeen kan komen, voorlopige wetten uitvaardigen, mits zij niet in strijd zijn met de Grondwet en zij altijd onmiddellijk bij het bijeenkomen van het Folketing aan hem worden voorgelegd ter goedkeuring of verwerping.

(Engelse vertaling:)

In an emergency the King may when the Folketing cannot assemble, issue provisional laws, provided that they shall not be at variance with the Constitution Act, and that they shall always immediately on the assembling of the Folketing be submitted to it for approval or rejection.

DUITSE BONDSREPUBLIC

Artikel 76

(Nederlandse vertaling:)

(1) Een voorstel van wet wordt bij de Bondsdag door de Bondsregering, uit de Bondsdag zelf of door de Bondsraad ingediend.

(2) Voorstellen van wet van de Bondsregering worden in eerste instantie aan de Bondsraad gezonden. De Bondsraad heeft de bevoegdheid binnen een termijn van zes weken zijn standpunt inzake deze voorstellen te bepalen. De Bondsregering kan een voorstel van wet waarvan zij bij de toezending de Bondsraad te kennen heeft gegeven dat het bij wijze van uitzondering een voorstel met een bijzonder spoedeisend karakter betreft, na drie weken aan de Bondsdag zenden, ook ingeval zij nog geen kennis heeft kunnen nemen van het standpunt van de Bondsraad; zodra de Bondsregering van het standpunt inzake het voorstel van de Bondsraad heeft kennis genomen, zendt zij dit onverwijld aan de Bondsdag.

(3) Een voorstel van wet van de Bondsraad wordt door de Bondsregering, vergezeld van haar overwegingen, binnen een termijn van drie maanden aan de Bondsdag gezonden. Zij dient hierbij haar opvatting bij te voegen.

(Oorspronkelijke Duitse tekst:)

(1) Gesetzesvorlagen werden beim Bundestage durch die Bundesregierung, aus der Mitte des Bundestages oder durch den Bundesrat eingebracht.

(2) Vorlagen der Bundesregierung sind zunächst dem Bundesrate zuzuleiten. Der Bundesrat ist berechtigt, innerhalb von sechs Wochen zu diesen Vorlagen Stellung zu nehmen. Die Bundesregierung kann eine Vorlage, die sie bei der Zuleitung an den Bundesrat ausnahmsweise als besonders eilbedürftig bezeichnet hat, nach drei Wochen dem Bundestage zuleiten, auch wenn die Stellungnahme des Bundesrates noch nicht bei ihr eingegangen ist; sie hat die Stellungnahme des Bundesrates unverzüglich nach Eingang dem Bundestage nachzureichen.

(3) Vorlagen des Bundesrates sind dem Bundestage durch die Bundesregierung innerhalb von drei Monaten zuzuleiten. Sie hat hierbei ihre Auffassung darzulegen.

Artikel 80

(Nederlandse vertaling:)

(1) Door de wet kunnen de Bondsregering, een Bondsminister of de regeringen van de deelstaten worden gemachtigd verordeningen uit te vaardigen. De wet bepaalt inhoud, doel en omvang van de verleende machtiging. De verordening noemt de rechtsregels waarop zij steunt. Indien de wet bepaalt dat een machtiging kan worden overgedragen, is voor de overdracht van de machtiging een verordening nodig.

(2) Tenzij een wettelijke regeling van de Bondsrepubliek anders bepaalt, behoeven verordeningen van de Bondsregering of van een Bondsminister inzake grondregels en kosten in verband met het gebruik van de voorzieningen van de spoorwegen en van de posterijen, telegrafie en telefonie, en inzake de bouw en de exploitatie van het spoorwegnet, alsmede verordeningen op grond van wetten die de goedkeuring van de Bondsraad behoeven of die in opdracht van de Bondsrepubliek door de deelstaten of uit eigener beweging worden uitgevaardigd, de goedkeuring van de Bondsraad.

(Oorspronkelijke Duitse tekst:)

(1) Durch Gesetz können die Bundesregierung, ein Bundesminister oder die Landesregierung ermächtigt werden, Rechtsverordnungen zu erlassen. Dabei müssen Inhalt, Zweck und Ausmass der erteilten Ermächtigung im Gesetze bestimmt werden. Die Rechtsgrundlage ist in der Verordnung anzugeben. Ist durch Gesetz vorgesehen, dass eine Ermächtigung weiter übertragen werden kann, so bedarf es zur Übertragung der Ermächtigung einer Rechtsverordnung.

(2) Der Zustimmung des Bundesrates bedürfen, vorbehaltlich anderweitiger bundesgesetzlicher Regelung, Rechtsverordnungen der Bundesregierung oder eines Bundesministers über Grundsätze und Gebühren für die Benutzung der Einrichtungen der Bundeseisenbahnen und des Post- und Fernmeldewesens, über den Bau und Betrieb der Eisenbahnen, sowie Rechtsverordnungen auf Grund von Bundesgesetzen, die der Zustimmung des Bundesrates bedürfen oder die von den Ländern im Auftrage des Bundes oder als eigene Angelegenheit ausgeführt werden.

FRANKRIJK

Artikel 38

(Nederlandse vertaling:)

De Regering kan voor de uitvoering van haar program machtiging aan het Parlement vragen om, gedurende een beperkte termijn, door middel van besluiten maatregelen te nemen die gewoonlijk door de wet worden vastgesteld.

De besluiten worden, nadat de Raad van State is gehoord, door de Ministerraad genomen. Zij worden van kracht op het tijdstip waarop zij worden afgekondigd, maar vervallen indien het ontwerp van de bekrachtigingswet niet voor het ingevolge de machtigingswet vastgestelde tijdstip aan het Parlement is gezonden.

Nadat de in de eerste alinea van dit artikel vermelde termijn is verstreken, kunnen de besluiten alleen door de wet worden gewijzigd in de aangelegenheden die tot het terrein van de wetgever behoren.

(Oorspronkelijke Franse tekst:)

Le Gouvernement peut, pour l'exécution de son programme, demander au Parlement l'autorisation de prendre par ordonnances, pendant un délai limité, des mesures qui sont normalement du domaine de la loi.

Les ordonnances sont prises en Conseil des ministres après avis du Conseil d'Etat. Elles entrent en vigueur dès leur publication mais deviennent caduques si le projet de loi de ratification n'est pas déposé devant le Parlement avant la date fixée par la loi d'habilitation.

A l'expiration du délai mentionné au premier alinéa du présent article, les ordonnances ne peuvent plus être modifiées que par la loi dans les matières qui sont du domaine législatif.

Artikel 45

(Nederlandse vertaling:)

Enig ontwerp of voorstel van wet wordt achtereenvolgens in beide Kamers van het parlement onderzocht ten einde te komen tot aanneming van een eensluidende tekst.

Wanneer ten gevolge van een geschil tussen beide Kamers een ontwerp of voorstel van wet na twee lezingen door elke Kamer niet kan worden aangenomen of, ingeval de regering te kennen heeft gegeven dat het ontwerp of voorstel van wet een spoedeisend karakter heeft, na één lezing door elke Kamer, is de Minister-President bevoegd een uit beide Kamers samengestelde paritaire commissie bijeen te roepen die tot taak heeft een voorstel te doen inzake de tekst van de bepalingen die nog in behandeling zijn.

De door de gemengde commissie opgestelde tekst kan door de regering ter goedkeuring aan de beide Kamers worden aangeboden. Elk amendement in het ontwerp of voorstel van wet behoeft de goedkeuring van de regering.

Indien de gemengde commissie in gezamenlijk overleg niet tot aanneming van een tekst kan komen of indien deze tekst niet overeenkomstig de bepalingen van de vorige alinea is aangenomen, kan de regering na een hernieuwde lezing door de Assemblée Nationale en door de Sénat de Assemblée Nationale verzoeken een eindbeslissing te nemen. In dat geval kan de Assemblée Nationale hetzij de door de gemengde commissie opgestelde tekst, hetzij de laatste tekst waarover door haar werd gestemd, eventueel gewijzigd door een of meer door de Sénat aangenomen amendementen overnemen.

(Oorspronkelijke Franse tekst:)

Tout project ou proposition de loi est examiné successivement dans les deux assemblées du Parlement en vue de l'adoption d'un texte identique.

Lorsque, par suite d'un désaccord entre les deux assemblées, un project ou une proposition de loi n'a pu être adopté après deux lectures par chaque assemblée ou, si le Gouvernement a déclaré l'urgence, après une seule lecture par chacune d'entre elles, le Premier ministre a la faculté de provoquer la réunion d'une commission mixte paritaire chargée de proposer un texte sur les dispositions restant en discussion.

Le texte élaboré par la commission mixte peut être soumis par le Gouvernement pour approbation aux deux assemblées. Aucun amendement n'est recevable sauf accord du Gouvernement.

Si la commission mixte ne parvient pas à l'adoption d'un texte commun ou si ce texte n'est pas adopté dans les conditions prévues à l'alinéa précédent, le Gouvernement peut, après une nouvelle lecture par l'Assemblée nationale et par le Sénat, demander à l'Assemblée nationale de statuer définitivement. En ce cas, l'Assemblée nationale peut reprendre soit le texte élaboré par la commission mixte, soit le dernier texte voté par elle, modifié le cas échéant par un ou plusieurs des amendements adoptés par le Sénat.

Artikel 47

(Nederlandse vertaling:)

Het parlement stemt over de ontwerpen van financiële wetten overeenkomstig de in een organieke wet vastgelegde voorwaarden. Indien de Assemblée Nationale niet in eerste lezing binnen een termijn van veertig dagen na toezending van een ontwerp van wet haar beslissing kenbaar heeft gemaakt, maakt de regering het ontwerp bij de Sénat aanhangig, die binnen een termijn van vijftien dagen een beslissing dient te nemen. Vervolgens wordt ingevolge het bepaalde in artikel 45 gehandeld.

Indien het Parlement zijn beslissing niet binnen een termijn van zestig dagen kenbaar heeft gemaakt, kunnen de bepalingen van het ontwerp van wet door middel van een besluit van kracht worden.

Indien een financiële wet waarbij de middelen tot dekking en de uitgaven van een begrotingsjaar zijn vastgesteld, niet tijdig genoeg is ingediend om te worden afgekondigd voor de aanvang van bedoeld begrotingsjaar, verzoekt de regering het Parlement haar met spoed machtiging te verlenen de belastingen te innen en stelt zij door middel van een algemene maatregel van bestuur gelden beschikbaar ten behoeve van de reeds goedgekeurde begrotingsposten.

De in dit artikel vastgestelde termijnen worden opgeschort zolang het Parlement geen zitting houdt.

De Rekenkamer staat het Parlement en de regering bij in het toezicht op de uitvoering van de financiële wetten.

(Oorspronkelijke Franse tekst:)

Le Parlement vote les projets de loi de finances dans les conditions prévues par une loi organique. Si l'Assemblée nationale ne s'est pas prononcée en première lecture dans le délai de quarante jours après le dépôt d'un projet, le Gouvernement saisit le Sénat, qui doit statuer dans un délai de quinze jours. Il est ensuite procédé dans les conditions prévues à l'article 45.

Si le Parlement ne s'est pas prononcé dans un délai de soixante-dix jours, les dispositions du projet peuvent être mises en vigueur par ordonnance.

Si la loi de finances fixant les ressources et les charges d'un exercice n'a pas été déposée en temps utile pour être promulguée avant le début de cet exercice, le Gouvernement demande d'urgence au Parlement l'autorisation de percevoir les impôts et ouvre par décret les crédits se rapportant aux services votés.

Les délais prévus au présent article sont suspendus lorsque le Parlement n'est pas en session.

La Cour des comptes assiste le Parlement et le Gouvernement dans le contrôle de l'exécution des lois de finances.

IERLAND

Artikel 21

(Nederlandse vertaling:)

1. 1°. Een voorstel voor een financiële wet wordt uitsluitend bij de Dáil Éireann ingediend.

2°. Elk voorstel voor een financiële wet dat door de Dáil Éireann is aangenomen, wordt ter overweging aan de Seanad Éireann gezonden.

2. 1°. Elk voorstel voor een financiële wet dat aan de Seanad Éireann ter overweging is gezonden, wordt binnen drie weken nadat het aan de Seanad Éireann is gezonden, aan de Dáil Éireann teruggezonden, die het geheel of gedeeltelijk kan aannemen of verwerpen.

2°. Indien een zodanig voorstel voor een financiële wet niet binnen deze drie weken door de Seanad Éireann aan de Dáil Éireann is teruggezonden of binnen deze drie weken is teruggezonden, voorzien van aanbevelingen die niet door de Dáil Éireann worden aangenomen, wordt het voorstel geacht te zijn aangenomen door beide Kamers op het tijdstip waarop de termijn van genoemde drie weken is verstreken¹.

(Engelse tekst:)

1. 1°. Money Bills shall be initiated in Dáil Éireann only.

2°. Every Money Bill passed by Dáil Éireann shall be sent to Seanad Éireann for its recommendations.

2. 1°. Every Money Bill sent to Seanad Éireann for its recommendations shall, at the expiration of a period not longer than twenty-one days after it shall have been sent to Seanad Éireann, be returned to Dáil Éireann, which may accept or reject all or any of the recommendations of Seanad Éireann.

2°. If such Money Bill is not returned by Seanad Éireann to Dáil Éireann within such twenty-one days or is returned within such twenty-one days with recommendations which Dáil Éireann does not accept, it shall be deemed to have been passed by both Houses at the expiration of the said twenty-one days.

Artikel 24

(Nederlandse vertaling:)

1. Indien bij het door de Dáil Éireann aannemen van enig voorstel van wet, dat geen voorstel van wet inzake een grondwetswijziging is, de Taoiseach² bij een schriftelijke boodschap aan de President en aan de Voorzitters van beide Kamers van de Oireachtas verklaart dat naar het oordeel van de Regering het voorstel van wet een spoedeisend karakter heeft en noodzakelijk is voor het behoud van de openbare rust en veiligheid, dan wel op grond van een bestaande algemene binnenlandse of internationale noodtoestand, wordt de termijn voor beraadslaging over een zodanig voorstel van wet door de Seanad Éireann, indien de Dáil Éireann daartoe besluit en de President, na de Council of State te hebben gehoord, daarmee instemt, verkort tot een zodanige termijn als in het besluit wordt omschreven.

2. Ingeval een voorstel van wet waarvoor de termijn voor beraadslaging door de Seanad Éireann ingevolge dit artikel is verkort,

a. wanneer het geen voorstel voor een financiële wet betreft, door de Seanad Éireann wordt verworpen of door de Seanad Éireann, na te zijn gewijzigd, wordt aangenomen, zonder dat de Dáil Éireann zich met die wijziging kan verenigen, of door de Seanad Éireann noch wordt aangenomen noch wordt verworpen, of

b. wanneer het een voorstel voor een financiële wet betreft, hetzij door de Seanad Éireann met aanbevelingen die niet door de Dáil Éireann worden aangenomen, aan de Dáil Éireann wordt teruggezonden of niet door de Seanad Éireann aan de Dáil Éireann wordt teruggezonden, binnen de in het besluit vastgestelde termijn, wordt het voorstel van wet geacht te zijn aangenomen door beide Kamers van de Oireachtas op het tijdstip waarop bedoelde termijn is verstreken.

3. Wanneer een voorstel van wet waarvoor de termijn voor beraadslaging door de Seanad Éireann ingevolge dit artikel is verkort, wordt aangenomen, blijft de wet gedurende een termijn van ten hoogste negentig dagen van

¹ De bepalingen van dit artikel behelzen een beperking van de rol van de Ierse Senaat in vergelijking met de normale procedure van wetgeving (artikel 20).

² De Taoiseach is te vergelijken met een minister-president.

kracht, te rekenen vanaf het tijdstip waarop zij is aangenomen, tenzij voor het verstrijken van deze termijn beide Kamers hun goedkeuring hebben gegeven dat bedoelde wet gedurende een langere termijn van kracht zal zijn, en deze aldus goedgekeurde langere termijn in door beide Kamers aangenomen besluiten zal zijn omschreven.

(Engelse tekst:)

1. If and whenever on the passage bij Dáil Éireann of any Bill, other than a Bill expressed to be a Bill containing a proposal to amend the Constitution, the Taoiseach certifies bij messages in writing addressed to the President and to the Chairman of each House of the Oireachtas that, in the opinion of the Government, the Bill is urgent and immediately necessary for the preservation of the public peace and security, or by reason of the existence of a public emergency, whether domestic or international, the time for the consideration of such Bill by Seanad Éireann shall, if Dáil Éireann so resolves and if the President, after consultation with the Council of State, concurs, be abridged to such period as shall be specified in the resolution.

2. Where a Bill, the time for the consideration of which by Seanad Éireann has been abridged under this Article,

(a) is, in the case of a Bill which is not a Money Bill, rejected by Seanad Éireann or passed by Seanad Éireann with amendments to which Dáil Éireann does not agree or neither passed nor rejected bij Seanad Éireann, or

(b) is, in the case of a Money Bill, either returned by Seanad Éireann to Dáil Éireann with recommendations which Dáil Éireann does not accept or is not returned by Seanad Éireann to Dáil Éireann, within the period specified in the resolution, the Bill shall be deemed to have been passed by both Houses of the Oireachtas at the expiration of that period.

3. When a Bill the time for the consideration of which by Seanad Éireann has been abridged under this Article becomes law it shall remain in force for a period of ninety days from the date of its enactment and no longer unless, before the expiration of that period, both Houses shall have agreed that such law shall remain in force for a longer period and the longer period so agreed upon shall have been specified in resolutions passed by both Houses.

ITALIË

Artikel 72

(Nederlandse vertaling:)

Elk voorstel van wet dat aan een van de Kamers is gezonden wordt, overeenkomstig het Reglement van Orde, door een commissie onderzocht en vervolgens door de Kamer zelf, die daaraan artikelsgewijs en ten slotte door middel van een eindstemming haar goedkeuring hecht. Het Reglement van Orde voorziet in een verkorte procedure voor ontwerpen van wet met een spoedeisend karakter.

In het Reglement van Orde is tevens vastgelegd in welke gevallen en op welke wijze het onderzoek en de goedkeuring van voorstellen van wet aan commissies worden opgedragen, met inbegrip van vaste commissies die zodanig zijn samengesteld dat daarin de verschillende parlementaire groeperingen naar evenredigheid zijn vertegenwoordigd. In die gevallen wordt een voorstel van wet, alvorens daarover een eindstemming plaatsvindt, bovendien aan de Kamer gezonden, indien de Regering of één tiende van het aantal leden van de Kamer of één vijfde van het aantal leden van de commissie verzoekt dat daarover wordt beraadslaagd of wordt gestemd door de Kamer zelf, dan wel dat dit voorstel aan de Kamer wordt gezonden ten einde definitief te worden goedgekeurd door middel van stemming bij hoofdelijke

oproeping. In het Reglement van Orde wordt de wijze bepaald waarop het werk van de commissie wordt openbaar gemaakt.

De normale procedure voor de beraadslaging en stemming over een voorstel van wet door de Kamer vindt altijd toepassing in geval van wetsvoorstellen die betrekking hebben op de grondwet of het kiesrecht, en van wetsvoorstellen betreffende delegatie van wetgevende macht, alsmede met betrekking tot de bevoegdheid tot ratificatie van internationale verdragen en met betrekking tot de stemming over begrotingen en herziene begrotingen.

(Engelse vertaling:)

Every Bill submitted to one of the Chambers is, according to the Standing Orders, examined by a Committee and then by the Chamber itself which approves it, article by article, and subsequently with a final vote. The Standing Orders provide an abbreviated procedure for Bills declared to be urgent.

They also lay down in what cases and in what manner the examination and approval of Bills shall be submitted to committees, including Standing Committees so composed as to reflect the various proportions of the Parliamentary groups. Furthermore, in such cases, a Bill, until it is finally voted upon, is submitted to the Chamber, if the Government or one-tenth of the members of the Chamber or one-fifth of the Committee demand that it be debated and voted on by the Chamber itself or submitted to the latter for its final approval with a nominal vote. The Standing Orders decide as to the way in which the work of the Committees shall be divulged.

The normal procedure for the debating and voting of Bills by the Chamber is always applied in the case of Bills of a constitutional and electoral nature and for those delegating legislative power, for authority to ratify international treaties, and for voting on budgets and rectified budgets.